

РИТОН С ФИГУРА НА ПЕТЕЛ-КОН ОТ КРУШАРЕ

Иван Маразов, НБУ

Резюме

Ритоните, завършващи с протоме на кон са били много популярни в тракийското изкуство. По време на своите разкопки на Крушова могила Г. Китов намери глинена ваза, оформена като кон-петел. Тя се датира към втората половина на 4 в. пр. Хр. Статията изследва мястото на този съд за пиене сред ритоните, открити в древна Тракия и анализира семантиката на хибридната фигура. Прокарани са аналогии с ролята на петела в българския фолклор. В сватбените обреди петелът е двойник на коня, с който е „отвлечана“ невестата и намира паралел в Троянския кон, срещу който е разменена Елена. Петелът-кон е двойник на „заложника“ в българските сватбени обичаи. Вероятно с подобна функция е натоварена фигурата на петела-човек от иконографията на скитския горит, намерен в Соболева могила. Отъждествяването на мъжката сила със сексуалната потентност на петела универсалия, позната на митичните и фолклорните традиции на стария свят и в народните вярвания. Сексуалната потентност и воинската доблест са сравними характеристики за петела и воина. Мястото на ритона от РИМ Сливен вероятно е в тази семантична сфера от миторитуалната традиция на траките.

RHYTON WITH A FIGURE OF COQ-HORSE

Ivan Marazov

Abstract

Rhytons ending with a horse protome were very popular in Thracian art. G. Kitov had found a clay vase shaped as a figure of a coq-horse during his excavations in Kroushova mogila, Sliven district. It dates back to the second half of the 4th century BC. The article examines the place of this drinking vessel among the rhytons discovered in Ancient Thrace and analyses the semantics of the hybrid figure of the protome. Analogies are made with the role of the coq in the Bulgarian folklore. The coq in the wedding rituals is a double of the horse on which should be ab-